

Jongeren drempelloos op weg helpen

In Goes, Deurne en Breda staan TEJO-huizen, waar jongeren anoniem en zonder afspraak kunnen binnenlopen voor een gesprek met een daar vrijwillig werkende professional. Een initiatief waaraan onder jongeren (tussen tien en twintig jaar) grote behoefte blijkt te bestaan. Het mandaat ligt nadrukkelijk bij de jongere zelf.

TEKST: FRANK VAN WIJCK FOTO: TEJO, PIXABAY/ALEXA

Gewoon ergens kunnen binnenlopen om met iemand te praten. Zonder afspraak, zonder je naam te hoeven noemen en zonder dat ouders of vrienden het hoeven te weten. Precies dit is het uitgangspunt van de TEJO-huizen die inmiddels op verschillende plekken in het zuiden van het land bestaan voor iedereen tussen tien en twintig jaar. Marja de Pundert-Dobbelaar, voorzitter van Stichting TEJO, vertelt: “Als orthopedagoog op een Cluster 4-school sprak ik vaak met mijn collega Nicole Martens over de vraag hoe we konden voorkomen dat jongeren zwaar in de problemen kwamen. Ooit gaan we daar eens wat aan doen, filosofeerden we dan. In 2014 kwam zij, samen met haar partner en haar vier kinderen om het leven toen vlucht MH17 werd neergehaald boven Oost-Oekraïne. Na haar dood kwam ik in België, waar ik woon, in contact met juriste en pedagoge Ingrid de Jonghe, die het concept voor TEJO had ontwikkeld. Het leek mij een prachtig eerbetoon aan Nicole om dit ook voor Nederland van de grond te krijgen.” Aldus geschiedde. Op 1 juni 2018 werd het eerste TEJO-huis van Nederland door de ouders en broer van Nicole geopend in Goes.

“We gaan nadrukkelijk niet uit van het medisch model.”

Een documentaire van SBS 6, *Over leven na de ramp*, waarin de ouders van de destijds in Deurne wonende Nicole hun verhaal vertelden, maakte de weg vrij voor dit burgerinitiatief om in die gemeente ook een TEJO-huis op te starten. Een tweede TEJO-huis kwam daar in 2021, een derde werd onlangs in 2022 in Breda geopend.

Goed gesprek en luisterend oor

Het uitgangspunt van TEJO is het herstellen en versterken van de mentale gezondheid van jongeren tussen tien

en twintig jaar door gratis preventieve en laagdrempelige professionele ondersteuning te bieden in de TEJO-huizen. Die ondersteuning is er van vrijwillig werkende professionals. Marja: “Dit zijn mensen die werken in de reguliere zorg of dit in hun werkzame leven hebben gedaan. Per week maken zij twee tot vier uur vrij voor deze jongeren. Het zijn stuk voor stuk mensen wiens kracht het is een goed gesprek met jongeren te kunnen voeren en een luisterend oor te kunnen bieden. Een psycholoog bijvoorbeeld, een orthopedagoog, een gedrags-therapeut of een huisarts.”

Willy Dobbelaar, mede-bestuurslid van TEJO Nederland: “In het team hebben we ook een vrouw die werkzaam is geweest als psychiater voor volwassenen en die nu de intervisiesessies voor de professionals begeleidt op basis van casuïstiek. Maar ook een psychologe die werkzaam is op een school, vindt het fijn om met jongeren gesprekken te voeren.”

Mandaat bij de jongere

Marja vertelt verder: “Stuk voor stuk professionals uit de reguliere zorg dus. Daar zijn we ons van bewust, en daarom besteden we er ook veel aandacht aan om ze te leren ‘omdenken’, ze aan te leren dat wij op een andere manier dan zij gewend zijn met de jongeren omgaan die in de huizen komen binnenlopen. We gaan nadrukkelijk niet uit van het medisch model maar werken op basis van de kinderrechten waarbij jongerenparticipatie van goot belang is. Zij zijn de ervaringsdeskundigen waar oog en oor voor moet zijn vanaf aanvang. Vaak komt een jongere na school binnenlopen, niet zelden na eerst al tien keer langsgelopen te hebben maar dit toch niet te hebben gedaan. Daarom is de gratis laagdrempelige toegang ook zo essentieel. Een huiselijke inrichting en warme sfeer voor wie binnenloopt en een hartelijk welkom. Altijd wordt ook de vraag gesteld of iemand met een man of een vrouw in vertrouwen wil spreken. Alleen al die vraag geeft een heel andere start dan de jongere als een patiënt

of cliënt te beschouwen aan wie de hulp- of zorgverlener wordt toegewezen die beschikbaar is.”

Soms komt een jongere samen met de ouders. “Dat is natuurlijk prima”, zegt Marja. “Maar we spreken dan als eerste de jongere zelf aan: ‘Wat leuk dat je je ouders hebt meegebracht’. We vragen dan ook of de jongere het aandurft het gesprek waarvoor die komt alleen met de vrijwillig werkende TEJO-professional aan te gaan, of daar een of beide ouders bij aanwezig wil hebben. Het mandaat ligt bij binnenkomst altijd bij de jongere, die is de ervaringsdeskundige.”

Tien gesprekken

Soms volstaat een eenmalig gesprek. En het is in ieder geval niet de bedoeling dat jongeren de TEJO-huizen gaan zien als jeugdthunk waar ze regelmatig kunnen binnenlopen om te chillen. “Daarvoor bestaan al buurt-huizen en die hebben echt een andere functie”, zegt Willy. “Wij zitten veel dichtter tegen de reguliere zorg aan. Het gaat erom dat ze weten dat in een TEJO-huis een professional beschikbaar is die normaal gesproken niet beschikbaar is voor ze op dat tijdstip, en niet zonder verwijzing door de huisarts bovendien.”

In principe is er ruimte voor tien gesprekken. “We vragen aan het einde van een bezoek altijd: was dit genoeg?”, zegt Marja. “We laten dat aan de jongere zelf over, dat geeft eigenwaarde. Er is geen agenda, niemand die bepaalt ‘We zien je over twee weken terug’. Maar dat is ook niet nodig, deze jongeren willen echt hun verhaal kwijt. De ene doet dat spontaan, bij de andere komt het >>

DE UITGANGSPUNTEN IN DE AANPAK VAN TEJO

TEJO is een onafhankelijk burgerinitiatief van vrijwillig werkende gekwalificeerde professionals dat werkt op basis van de participatiebepalingen uit het Kinderrechtenverdrag. Dit zijn ‘Belang van het kind’ (Artikel 3), ‘Participatie en Hoorrecht’ (Artikel 12), ‘Vrijheid van meningsuiting’ (Artikel 13), ‘Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst’ (Artikel 14), ‘Vrijheid van vereniging’ (Artikel 15) en ‘Recht op informatie’ (Artikel 17). TEJO werkt met respect voor de inbreng en participatie van jongeren zelf. Het eerste TEJO-huis opende in Antwerpen (België) op 13 maart 2010. Vanaf 2014 volgden er huizen in meer steden, gemeenten en regio’s. Het eerste TEJO-huis in Nederland werd geopend op 1 juni 2018 en staat in Goes. Inmiddels staan er ook TEJO-huizen in Deurne en in Breda. Op de planning staat verdere kwalitatieve en kwantitatieve groei en ontwikkeling van TEJO in Nederland. Om zo op meer plekken gerichte en tijdige preventieve mentale ondersteuning te kunnen geven.

Meer informatie: www.tejo-nederland.nl

ALLIANTIE LAAGDREMPELIGE INLOOPMOGELIJKHEDEN MENTALE GEZONDHEID JONGEREN

Deze alliantie heeft als doel een landelijke dekking te realiseren met laagdrempelige inloopmogelijkheden waar jongeren hun mentale gezondheid kunnen versterken. Het is in december 2022 officieel van start gegaan. Zes organisaties zijn hier partners in: TEJO Nederland, Stichting Join Us, @ease, Rogerthat Inspiratielab, Jimmy's en Boilrs Hub & Weave. Meer informatie: inloopalliantie.nl

aan op de voelsprietten van de vrijwillige professional. En is een gesprek niet voldoende dan kan een jongere altijd een nieuwe afspraak maken met dezelfde gespreks-partner.”

“Buurthuizen hebben echt een andere functie. Wij zitten veel dichtertegen de reguliere zorg aan.”

De problematiek die jongeren aankaarten is heel divers. “Soms gaat het om dingen waar je echt van schrikt”, zegt Willy, “en waarvan je ook heel goed beseft welke moed het vraagt van zo'n jong iemand om daarover te praten. Pesten op school, armoede, seksueel misbruik en alles daartussen. Ook voor de TEJO-professional kan het soms zwaar zijn. Zij geven de jongere direct aan dat alles wat die vertelt binnen TEJO blijft, behalve als de veiligheid van die jongere in het geding is. Vaak is het vijfde of zesde van de maximaal tien gesprekken het kantelpunt. Dan komt de échte vraag boven tafel en maakt de professional een inschatting over de ernst daarvan. Zij worden daarbij ondersteund met intervisie, een onafhankelijke supervisor en deskundigheidsbevordering. De TEJO-professional moet de grens aangeven tussen wat TEJO wel kan aanbieden en wat niet. Gaat het bijvoorbeeld om een angststoornis, dan is een verwijzing naar de ggz het advies.

Samen met de jongere wordt dan een voorbereidend traject opgestart.”

Eventueel verwijzing

TEJO stelt te werken voorafgaand aan en aanvullend op de reguliere zorg. Het houdt daarbij ook rekening met de wachttijden die in de ggz bestaan als een verwijzing daarnaar aangewezen is. “Wij bieden dan overbrugging om de jongere de ruimte te blijven geven om zijn/haar verhaal te blijven delen”, zegt Willy. “Dat vinden we een belangrijke functie.”

Over de relatie met de ggz zegt Marja: “Die is verschillend per regio. Daar waar de ene aanbieder het concept omarmt is de andere nog terughoudend en daar moeten we echt, gezien de behoefte aan vroegtijdige mentale ondersteuning bij jongeren, vanaf. Juist daarom is het belangrijk dat we inmiddels met andere soortgelijke initiatieven tot de *Alliantie laagdrempelige inloopmogelijkheden mentale gezondheid jongeren* (zie kader) hebben opgezet, om tot een landelijk dekkend netwerk te komen waar jongeren terecht kunnen. Ook hebben we contacten met *MIND Us* (zie kader), dat zich in breder perspectief richt op de mentale gezondheid van jongeren. We werken er dus op verschillende manieren aan om ons netwerk uit te breiden. In onze adviesraad is hoogleraar Loes Keijsers van de Erasmus Universiteit Rotterdam in dat kader belangrijk voor ons, omdat haar onderzoek naar de steun van ouders tijdens de opvoeding ons waardevolle kennis oplevert. Hetzelfde geldt voor kinderrechtensdeskundige

MIND US

MIND Us werkt aan een gezonde ontwikkeling van jongeren: om kwetsbaar te zijn, te groeien, te leren en te ervaren. Zodat ze weerbaarder worden en grip krijgen en op hun mentale gezondheid. MIND Us bundelt krachten, stimuleert (vernieuwende) initiatieven en zorgt dat mentale problemen van jongeren de juiste aandacht krijgen. Samen met jongeren, beleidsmakers, gemeentes, ondernemers en wetenschappers creëert het een podium waar jongeren zich gezien en gehoord voelen. En waar hun oplossingen leiden tot meer veerkracht en een goede mentale gezondheid. Meer informatie: MIND Us.

en jurist Goos Cardol, voormalig bijzonder lector opvoeden in het publieke domein aan Tilburg University.”

Sociaal domein en school

Contact is er overigens niet alleen met de ggz, maar ook met professionals in het sociaal domein. Marja: “Als uit het gesprek met een jongere blijkt dat deze geen veilig thuis ervaart, dan is het eerste advies van onze TEJO-professional om samen anoniem te bellen met *Veilig thuis* (zie kader). Maar het kan ook zijn dat een jongere actieve opvoedkundige ondersteuning nodig heeft. Dan is het niet aan ons om die te bieden, maar kunnen we wel de brug bouwen door de partij te zoeken die in dat geval hulp kan bieden.”

Een andere contactpartij die relevant kan zijn is de school. “Ook scholen spelen een rol in het herstellen en versterken van de mentale gezondheid van jongeren”, zegt Marja. “Vanwege ons uitgangspunt de anonimiteit van de jongere voorop te stellen, kunnen wij niet zelf op de scholen contacten leggen om hulp te bieden. Maar we kunnen wel aan scholen vragen om de mentale ondersteuning van TEJO voor jongeren onder de aandacht te brengen. Eventueel kan een jongere een begeleider of mentor van school meevragen. Iedere jongere tussen tien en twintigjaar kan binnenlopen, met of zonder afspraak, alleen of met iemand samen.”

Financiering

De financiering voor TEJO-huizen komt deels uit giften, maar ook gemeenten spelen een belangrijke rol. Willy: “We gaan in gesprek met een gemeente om te onderzoeken of subsidie mogelijk is voor het opzetten van een TEJO-huis. Daarbij benaderen we gemeenten anders dan zij voor dit soort trajecten gewend zijn. We spelen dit niet via het gangbare inkoopkanaal maar willen het

echt samen met de gemeente organiseren. In Zeeland hebben we zelfs met dertien gemeenten van gedachten gewisseld. Op basis daarvan wilde Goes concreet met ons verder praten als basis om daar tot een TEJO-huis te komen. We hebben toen samen een inhoudelijk plan uitgewerkt en nu het huis er is, hebben we jaarlijks overleg. Goes vertelt ook aan andere gemeenten wat de waarde is van het hebben van een dergelijke voorziening.”

De organisatie is nu aan het onderzoeken hoe een impactanalyse kan worden vormgegeven, om die waarde concreet te kunnen aantonen. “Op basis van ervaringscijfers hopen we een kosten/batenanalyse te kunnen maken die inzichtelijk maakt hoeveel geld de beschikking over een TEJO-huis scheelt aan uitgaven voor reguliere zorg voor de jongeren”, zegt Willy. <<

VEILIG THUIS

Veilig Thuis is er voor advies en ondersteuning en het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Voor individuele jongeren, maar ook voor een jongere die zich zorgen maakt over de veiligheid van iemand anders. Dit laatste geldt ook voor professionals. Wie belt, krijgt een medewerker van Veilig Thuis aan de lijn. Deze medewerker zet samen met de beller alles op een rij, beantwoordt vragen en geeft advies. Ook kijkt hij of zij samen met de jongere welke hulp nodig is. Wie het wenst, kan anoniem blijven. Meer informatie: Home - Veilig Thuis.